

Manifeste
du Cercle
"Lutte contre les Poètes"

МАНИФЕСТЪ

НА ДРУЖЕСТВОТО ЗА БОРБА ПРОТИВЪ ПОЕТИТЪ

Хвърлимъ ли погледъ презъ историята назадъ, ще видимъ, че понятието «поетъ» (частно) и «артистъ» (общо), всѣкога е доминирало надъ психиката на «обикновениятъ» човѣкъ. Единъ императоръ дори се обезсмърти, не съ друго, а съ това, че се наведе да поднесе четката изтървана отъ единъ живописецъ. Въ всѣко време, една група хора сж се обособявали като избраници надъ другитѣ, срещу правото си (sic!) да се занимаватъ изключително съ римуването на гладки мисли или съ чертане на голи тѣла и дървета.

Поетътъ (на словото, боитѣ и пр.) е символъ на историята до наше време. История на господството на традиционнитѣ абсолюти. Зевсъ, жрецътъ, поетътъ, цезарътъ сж митично въплощение на неясния тормозъ на Непознатото. Зевсъ бѣше узурпиралъ тайната на животъ и смъртъ, жрецътъ посрѣдничеше за милостта на Зевса, цезарътъ раздаваше земнитѣ блага на грѣмотвержеца, а поетътъ се мжчеше да хвърли мостъ между малкото пламъче вътре въ човѣка и безбрѣжниятъ океанъ на Неизвестното.

Е добре, Олимпъ е разтърсенъ отъ новиятъ Прометей на научното познание, жреческиятъ жертвеникъ е пренесенъ въ сърцето, многограннитѣ корени на народнитѣ маси се събуждатъ отъ страхливъ сънъ — мечтателното изтѣпление е прогонено отъ трезвото интуитивно обхващане на жизненитѣ истини.

И Зевсъ, и Жрецътъ, и Цезарътъ, и Поетътъ сж мъртви. Защото сж изгубили смисълъ за нашето позитивно и активно време, въ което се издига върховната ценностъ на живота — Човѣкътъ

За ония, които сж слѣпи за тая истина, основаваме «Дружество за борба противъ поетитѣ».

Три вида основания зоватъ настойчиво това дружество къмъ животъ: 1. мезични. 2. социални. 3. естетични.

А. МЕТАФИЗИЧНИ.

1. Ние смѣтаме, че до днешно време, човѣчеството доброволно се е отдавало на една измама по отношение на една виша духовна сжщност. То е било готово да мисли — по унаследявана привичка — че съ една книга стихове, съ една маслена картина или съ шестъ музикални номера отъ единъ концертъ може да се осигури нѣкакво више духовно постижение.

2. На «издаденото», отпечатаното изкуство, ние противопоставяме първичната ценностъ на вътрешното, оригинално и истинско изкуство. Всѣки човѣкъ е творецъ, доколкото трѣбва да представя единъ здравъ инструментъ за улавяне на жизнената тайна. Нѣма друга хармония, друга красота въ свѣта, освенъ хармонията на великитѣ и общи природни закони.

Две отъ най-вишитѣ човѣшки прояви — науката и изкуството, претендиратъ да откриватъ и посочватъ на човѣка тѣкмо тия жизнени основи. Науката наистина върши това обективно, съвестно, човѣчно. Новата наука — следъ превземането на философията — върви къмъ синтезъ: натурфилософия. Изкуството обаче, взема наготово отъ постиженията на мисълта и подъ претекстъ да ги постави въ фокуса на живота — личността — ги наводнява съ емоционални своеволия.

Науката работи да разбули мъглата около Непознатото, а изкуството хвърля нѣкакъвъ личенъ вуалъ върху истината, съ никакъ неоправданата целъ да се предизвикатъ емоционални вълнения. Това своеобразно освѣтление, подъ което всѣки творецъ упълномощава зрителя да вижда действителността, се провъзгласява за «стиль».

3. Човѣкъ не би изгубилъ никакъ, ако твореца — пълномощникъ бѣше наистина едно «ясновидско» орждие на познание. Но ние забелязваме, че обикновено, колкото повече едно изкуство е угнетено отъ личниятъ погледъ на твореца, толкова за по-съвършено се провъзгласява то. Забелязва се, че поетитѣ обикновено се комплектуватъ между най-непросвѣтенитѣ и непосвѣтени хора. Забележително е, че поетитѣ се боятъ и избѣгватъ отъ широкото интелектуално просвѣтление, предъ опасността да «загрубѣятъ» въ визионерството. Силно интелектуалнитѣ творци са създавали обикновено гротескно изкуство.

4. Ние не сме принципиално противъ сжществуването на тая човѣшка дейностъ — изкуството. Ние искаме само да посочимъ, че *изключителното* запълване на битието съ стихоплетство или свирене на пиано е похабяване на живота. Дѣлото на човѣка е едно вътрешно творческо Изграждане и професионалното изкуство има само третостепенна роль. Въмѣсто религията на декоративното Съзерцание у досегашниятъ човѣкъ, ние издигаме днесъ новиятъ и великъ смисълъ на религията на Активната вътрешна красота. Досегашниятъ творецъ стои внѣ отъ свѣта и го съзерцава презъ зелени, червени, жълти очила. Ние искаме да извикаме къмъ животъ една нова раса, която да плюе на очарованието на Измамата, на илюзиитѣ и измислицитѣ, за да влѣзе смѣло въ сърцето на самия животъ и отъ тамъ да загребе победно парливата истина.

Ние искаме животъ, а не мечтателство.

Б. СОЦИАЛНИ.

Ние смѣтаме, че естетичната специализация на личността, подъ формата на различно «творчество» и интерпретиране, има не само метафизична, но и социална отговорност. Ние протестираме изобщо противъ всѣка едностранчива специализация на човѣкътъ. Човѣкъ не бива да остане презъ своя животъ нито само стир

плетецъ, нито само скулпторъ, нито само свещеникъ, банкеръ или инженеръ. Въ всѣки случай, всѣки социаленъ индивидъ е длъженъ да се отдаде на една всеобщо утилитарна функция. Ние признаваме, че понѣкога «творецътъ» може да има голѣмо педагогическо значение. Той може да възпита цѣло поколѣние, да бжде менторъ на слабитѣ духовно. Но това е въпросъ страниченъ отъ неговитѣ занятия. Той би могълъ съ по-голѣмъ успѣхъ да стане апостолъ, свещеникъ, учителъ, професоръ, философъ. «Творецътъ» е луксътъ на живота и слабитѣ духовно по-мжчно могат да минатъ безъ него. Художниците не даватъ нито една нова истина на човѣчеството, истина, която да не е достояние на философията и науката, но човѣчеството обича да гледа параднитѣ тържества на изкуството. Художникътъ, казватъ, давалъ нови форми на истината. Истината нѣма нужда отъ други форми освенъ своята пълнота и . . . освобождаване отъ формата. Отъ нови форми се нуждае материалната култура на човѣчеството. Тукъ ние провъзгласяваме девизътъ на дадаиститѣ: въ живота безъ поетъ може, но безъ столаръ — не.

Поне, числото на поетитѣ трѣбва да бжде ограничено. Известенъ кадъръ отъ гениални творци за всѣки единъ народъ, за всѣки езикъ, за всѣка цивилизация — може да бжде допуснатъ. Но повсемѣстното разрастване на тѣхното число (увеличението на Изкуството!) води до отвратително епигонство въ форма и мисълъ — и до непростително социално дезертиране. Изкуството се изчерпва много лесно — макаръ че естетитѣ не сж склонни да мислятъ така.

Писателю, бжди човѣкъ и гражданинъ преди всичко, а после авторъ на 10 сбирки или романи!

В. ЕСТЕТИЧНИ.

По тая частъ нашата борба е насочена по-специално противъ общиятъ духъ на досегашното творчество. Тукъ се визиратъ особено поетитѣ, чието творчество най-очевидно носи извращенията посочени въ първитѣ две точки.

Че поетътъ не се ражда съ никаква метафизична и социална «изключителностъ» говори обстоятелството, че законитѣ на поетичното творчество могатъ да бждатъ усвоени, както всичко друго.

Ние твърдимъ, че писането на стихове и разкази е една quasi умозрителна работа, която не изисква никаква «виша белязаностъ». Всѣки начетенъ интелегентъ, дори срѣднешколникъ, може — съ упражнениа и благодарение на асимилацията на конвенционалнитѣ поетични елементи и маниери — да сътвори една сносна сбирка. Всѣки добъръ журналистъ — както единъ недавнашенъ голѣмъ френски конкурсъ го потвърди — би могълъ да напише какъвъ да е разказъ или романъ, и то безъ недостатъцитѣ на писателското «интерпретиране».

Ние се ужасяваме отъ неизмѣнността на поетичното схващане на действителността. И Сафо, и Петрарка, и Китсъ, и Яворовъ сж пѣли за сжщитѣ нѣща, еднакво, по сжщитѣ начини, съ сжщитѣ думи.

Поезията на всѣки народъ представя преводъ на тая на другитѣ. Всѣки поетъ е преводъ на събрата си. Понѣкога шаблонността на поетичнитѣ форми отива до характерни епохални увлѣчения: употребата на едни и сжщи прилагателни, рими, възклицания, фигури, думи; въ единъ общъ девизъ: социална поезия, трудова поезия, «земна» поезия и пр. Достатъчно е да надникнемъ въ нашата литература, за да илюстрираме това.

В. Милош
В. Милош

Публиката храни особено уважение към стиха: ако най-големия глупак сполучи да римува една каква да е мисъл — той се издига въ нейнитъ очи. Внимателното наблюдение се натъква на единъ любопитенъ законъ за художественото въздействие. Силата на трансцедентниятъ и мораленъ натискъ, който изкуството упражнява върху душата на зрителя, зависи отъ степенята на непосвѣтеността на сжщиятъ. Обратно, колкото по-богата става една личност, толкова повече изкуството за нея става елементъ за проста естетична наслада, удоволствие, забава, спортъ. Изкуството е детската игра на премждриятъ човѣкъ. Ето защо, въ него нѣматъ мѣсто Сантименталното, Патетично-сериозното, Блудкаво-еротичното и всички ония нюанси, подъ което до сега изкуството е цвѣтѣло. Изкуството, ако сжществува, трѣбва да бжде винаги ново, дръзко, смайващо, примамливо, могжщо. Нищо разбира се, нѣма да го спаси отъ забвението, но поне, нѣма да угнетява уморениятъ човѣшки погледъ.

Кирилъ Кръстевъ
Василь Петковъ
Недѣлко Геговъ
Тотю Брънековъ

Ямболъ, августъ 1926 год.

Bulgaria

Сѣдалище на дружеството — Ямболъ.